

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie: „Szanse na długofalowy, zrównoważony i inteligentny rozwój europejskiego przemysłu offshore i jego powiązania z przemysłami morskimi Unii Europejskiej”

(opinia z inicjatywy własnej)

(2016/C 013/12)

Sprawozdawca: Marian KRZAKLEWSKI

Współsprawozdawca: José Custódio LEIRIÃO

Dnia 22 stycznia 2015 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie:

„Szanse na długofalowy, zrównoważony i inteligentny rozwój europejskiego przemysłu offshore i jego powiązania z przemysłami morskimi Unii Europejskiej”

(opinia z inicjatywy własnej).

Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle (CCMI), której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 15 lipca 2015 r. Sprawozdawcą był Marian Krzaklewski, a współsprawozdawcą José Leiriao Custodio.

Na 510. sesji plenarnej w dniach 16–17 września 2015 r. (posiedzenie z dnia 16 września 2015 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 132 do 1 (3 osoby wstrzymały się od głosu) przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Przemysł offshore tworzą sektory: wytwarzania energii oraz wydobycia na morzu gazu, ropy naftowej oraz minerałów. EKES uważa, że rynki związane z tymi sektorami są jednymi z najbardziej dynamicznie rozwijających się i stwarzają szanse na długofalowy, zrównoważony i inteligentny rozwój.

1.2. EKES jest przekonany, że w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju przemysłu offshore potrzebne są ramy spójnej, europejskiej wizji strategicznej, zapewniającej zaawansowane technologie i innowacyjne rozwiązania dla tego przemysłu. Technologie są sednem takich ram strategicznych.

1.3. Komitet ocenia, że aktualnie brak jest całościowej europejskiej wizji strategicznej dla całego przemysłu offshore i jego składowych sektorów. Wprawdzie Komisja i Rada stopniowo poszerzają zakres regulacji dla tego przemysłu, a szczególnie dla sektora ropy i gazu offshore, ale w tych działaniach nie widać spójnej i całościowej koncepcji.

1.4. EKES uważa, że sytuacja braku ram strategicznych dla przemysłu offshore wynika również z niedostatecznego poziomu kooperacji pomiędzy przemysłem offshore, instytucjami unijnymi, państwami członkowskimi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Dlatego Komitet uważa, że właśnie idea sformułowania i realizacji europejskiej wizji strategicznej dla przemysłu offshore pozwoliłaby osiągnąć efektywny poziom współpracy z korzyścią dla zainteresowanych stron, w tym dla innych sektorów korzystających z zasobów offshore, np. sektora turystyki.

1.5. W nawiązaniu do wcześniejszych wniosków EKES z niepokojem odnotowuje nieobecność przedstawicieli Komisji, zarówno na 2 posiedzeniach grupy analitycznej, jak i podczas wysłuchania publicznego w Aberdeen, które to spotkania służyły przygotowywaniu opinii z inicjatywy własnej na temat europejskiego przemysłu offshore.

1.6. W efekcie kompleksowej analizy relacji pomiędzy przemysłem offshore i europejskim przemysłem morskim Komitet stwierdza, że przemysł offshore generuje bardzo mocne, nierzadko „zielone” czynniki napędowe dla europejskiego przemysłu morskiego, a szczególnie dla sektora budowy statków, sektora remontowego i sektora wyposażenia morskiego. Można postawić tezę, że dzięki popytowi z przemysłu offshore europejski przemysł stoczniowy ominęła grożąca jej do niedawna sytuacja utraty masy krytycznej.

1.7. Komitet uważa, że w związku z trwającym procesem wdrażania dyrektywy o bezpieczeństwie w przemyśle ropy i gazu na morzu, Komisja Europejska, we współpracy z państwami członkowskimi, powinna zorganizować system weryfikacji i wskazać na sposoby zwiększenia potencjału finansowego podmiotów gospodarczych w sektorze z przeznaczeniem na pokrycie działań naprawczych po wypadkach.

1.7.1. Należy przygotować i wdrożyć program „kultury bezpieczeństwa” oraz podjąć działania promujące i wspierające akredytowanie instytucji szkoleniowych przez firmy przemysłowe offshore w celu realizacji poszerzonych szkoleń w dziedzinie bezpieczeństwa, obejmujących również zagadnienia ochrony środowiska. EKES stwierdza, że dążenie do wysokiego poziomu bezpieczeństwa w przemyśle offshore również zależy od zapewnienia dobrych warunków pracy na morzu.

1.8. EKES wnioskuje, aby Komisja i zainteresowane państwa członkowskie, we współpracy z MOP i partnerami społecznymi, podjęły działania w celu oceny możliwości objęcia Konwencją o pracy na morzu (MLC) pracowników zatrudnionych w przemyśle OO&G (ang. *offshore oil and gas* – ropa i gaz offshore) i OWE (ang. *offshore wind energy* – morska energia wiatrowa) w obszarze UE i EOG.

1.9. Komitet uważa, że Komisja i europejscy sektorowi partnerzy społeczni reprezentujący przemysł offshore powinni wykorzystać dobry przykład, jakim jest dyrektywa z 2009 r. wdrażająca w UE Konwencję o pracy na morzu na podstawie europejskiej umowy sektorowej zawartej między Europejską Federacją Pracowników Transportu (ETF) i Stowarzyszeniem Armatorów Wspólnoty Europejskiej (ECSA).

1.10. W związku z prognozami zapowiadającymi niedobory wykwalifikowanych pracowników i umiejętności w przemyśle offshore w UE i EOG, EKES uważa, że należy temu przeciwdziałać poprzez zapewnienie dobrych warunków pracy (objęcie regulacjami Konwencji o pracy na morzu) i stosowanie polityki dopasowania umiejętności i szkoleń zawodowych oraz zachęcanie młodych ludzi do pracy na morzu.

1.11. W obszarze przemysłu offshore Komisja i państwa członkowskie powinny promować współpracę i partnerstwo publiczno-prywatne (PPP), w tym: wspólne przedsięwzięcia, zbiór gwarancji, zasady podziału produkcji i koncesji. Koordynacja powinna dotyczyć ram prawnych, planowania przestrzennego i ochrony środowiska badań geologicznych w połączeniu z kwestią zrównoważonego wykorzystania zasobów energetycznych.

1.12. EKES uważa, że jednym z wymiarów europeizacji sektora wydobywczego offshore powinno być włączenie się Komisji do szeroko rozumianego programu badań geologicznych z zastosowaniem ICT w celu zapewnienia danych do bardziej zrównoważonej – bieżącej i przyszłej – eksploatacji zasobów surowców morskich.

1.13. Komitet ocenia, że istotnymi wyzwaniami dla przemysłu offshore w obliczu globalnej i europejskiej konkurencji i wymogów regulacyjnych są:

- wydobycie na głębokich wodach, zaś w dziedzinie morskiej energii wiatrowej – przejście na większe odległości od brzegów i głębsze wody otwarte,
- procedury dotyczące poziomego wiercenia i szczelinowania w górnictwie na morzu przy spełnieniu wymogów środowiskowych,
- zarządzanie starzeniem się infrastruktury instalacji morskich,
- odkrywanie, ewidencjonowanie i eksploatacja zasobów w obszarach arktycznych,
- odpowiedź na zielone siły napędowe wynikające z konwencji MARPOL i konwencji dotyczącej wód balastowych oraz dyrektywy o złomowaniu.

1.14. EKES zachęca do współpracy sieciowej sektorów przemysłu offshore, regionów przybrzeżnych i przedsiębiorstw z łańcucha dostaw z centrami badawczymi i uniwersytetami w ramach programu „Horyzont 2020” i projektów z obszaru „inteligentna specjalizacja”. W ramach tej współpracy należy zwiększyć udział kwestii dotyczących innowacji i ekologii i wykorzystać szansę jaką stwarza Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych.

1.14.1. EKES wnioskuje, aby Komisja rozważyła korektę w funduszach strukturalnych lub w planie Junckera w celu wsparcia inwestycji w innowacje w przemyśle offshore.

1.15. Komitet uważa, że należy zaktualizować strategię „Europa 2020” (przegląd) pod kątem spełnienia wymogów unijnych dotyczących działań prowadzonych na morzu, projektów, zasobów wykwalifikowanej siły roboczej, finansowania i promowania zrównoważonego rozwoju, biorąc pod uwagę obszerny zakres i różnorodność rodzajów prac i kwalifikacji niezbędnych w obszarze działalności offshore.

1.16. EKES wzywa Komisję Europejską do stymulowania debaty na temat możliwości związanych ze specjalną strategią dla Morza Północnego, która powinna obejmować wyzwania dotyczące zrównoważonych i konkurencyjnych sektorów offshore w Europie.

2. Kontekst opinii

2.1. Przemysł offshore obejmuje głównie produkcję energii elektrycznej oraz wydobycie gazu, ropy i minerałów z morza. Biorąc pod uwagę łańcuch dostaw i usługi dla przemysłu offshore, jest on powiązany z następującymi gałęziami przemysłu morskiego: przemysłem stoczniowym, sektorem naprawy, konserwacji i przebudowy statków, sektorem wyposażenia i zaopatrzenia statków oraz morskich instalacji przemysłowych.

2.2. Powiązany z sektorami offshore europejski przemysł posiada zarówno zaawansowaną specjalistyczną wiedzę, jak i odpowiedni potencjał ludzki, aby skutecznie wykorzystać zalety wynikające z udziału w rynkach związanych z wszystkimi sektorami offshore.

2.3. W ramach analizy sytuacji europejskiego przemysłu offshore i oceny jego szans na długofalowy i zrównoważony rozwój w opinii przedstawiono:

- sytuację przemysłu ropy i gazu offshore (OO&G) w kontekście globalnym oraz wyzwania i czynniki napędowe,
- charakterystykę ogólną sektora morskiej energii wiatrowej w UE,
- relacje pomiędzy europejskim przemysłem morskim i przemysłem offshore,
- analizę zapotrzebowania na innowacje i zrównoważony rozwój w kontekście aktualnych wyzwań i potencjalnych obszarów ewolucji europejskiego przemysłu offshore,
- propozycję zapewnieniem społecznego wymiaru zrównoważonego rozwoju w przemyśle offshore w sprawach pracowniczych,
- kontekst regulacyjny UE dotyczący europejskiego przemysłu offshore,
- ideę promowania strategii UE dla Morza Północnego obejmującej wyzwania dla zrównoważonego i konkurencyjnego przemysłu offshore.

3. Europejski przemysł wydobycia ropy i gazu offshore (OO&G): aktualna sytuacja sektora

3.1. W bilansie energetycznym Europy produkty ropy naftowej i gazu stanowiły w 2012 r. 26 %, podczas gdy największy wkład stanowiła energia jądrowa – 29 %, zaś odnawialne źródła energii, włącznie z hydroelektrowniami – 22 %.

3.1.1. UE jest największym importerem energii na świecie – importuje 53 % swojej energii za 400 mld EUR rocznie. 88 % ropy i 66 % gazu pochodzi z importu, głównie z Rosji.

3.2. Najważniejszy problem dla sektora ropy i gazu offshore w Europie zawiera się w pytaniu, czy tradycyjny europejski przemysł OO&G będzie wzrastał w sytuacji jego dywersyfikacji, wyzwani wynikających z rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz efektywności zarządzania tymi zmianami w sektorze.

3.3. Cechy charakteryzujące przemysł OO&G w Europie to:

- wysokie koszty operacyjne,
- wysokie ryzyko ekologiczne oraz wysoki poziom regulacji,
- konieczność przejścia na większe głębokości,
- ryzyko fiskalne – niskie ceny, które powodują wyższe ryzyko inwestycyjne,
- potencjalne problemy z tanimi produktami z USA.

3.4. Aktualne wyzwania dla europejskiego przemysłu OO&G to:

- potrzeba badań sejsmicznych w celu aktualizacji map geologicznych złóż,
- brak harmonizacji i dzielenia się danymi, co zmniejsza tempo rozwoju,
- presja krajów wydobywających na odkrywanie nowych złóż,
- problemy z przetargami na wydobycie z udziałem krajowych i międzynarodowych firm wydobywczych,
- zarządzanie cyklem życiowym sektora jako następujących po sobie etapów: poszukiwania/odkrywanie/FEED⁽¹⁾/produkcja/dekompozycja.

3.4.1. Nowe wyzwania dla branży to:

- kurczenie się dotychczas eksploatowanych zasobów,
- spadek cen ropy oraz konkurencja nowych tanich surowców pokrewnych,
- kwestie dotyczące przedsiębiorczości oraz wsparcie rządowe dla nowych przedsiębiorstw,
- napędzanie wzrostu przez innowacje i umiędzynarodowienie branży,
- pytanie o wzrost napędzany „zieloną ekonomią”.

3.5. Europejski przemysł OO&G zasługuje na wsparcie, ponieważ:

- posiada cechy trwałego przemysłu uwzględniającego kontekst regulacyjny UE,
- zapewnia bezpośrednio i pośrednio prawie 600 tys. miejsc pracy (wraz z Norwegią),
- stanowi jedną z głównych sił napędowych przemysłu morskiego UE,
- przyczynia się do korzystnych transformacji społecznych w regionach,
- ma znaczący wkład w dochody budżetowe krajów członkowskich,
- przoduje w innowacyjnym i technologicznym postępie w inżynierii,
- cechuje się znacznym i rosnącym eksportem z firm z łańcucha dostaw, co kompensuje możliwy spadek dochodów z produkcji paliw.

⁽¹⁾ FEED – opracowanie początkowych założeń projektowych i inżynierskich.

3.6. Podczas wysłuchania w Aberdeen⁽²⁾ przedstawiono wyniki analizy SWOT przemysłu OO&G, które, po uzupełnieniu o propozycje przedstawione w trakcie dyskusji, zostały zamieszczone w załączniku.

4. Rynek energetyki morskiej w UE

4.1. Na morzach UE funkcjonuje obecnie ok. 2 500 turbin o łącznej mocy ponad 8 GW w 11 krajach. Udział UE w globalnej produkcji wynosi niemal 90 %. Po zakończeniu 12 aktualnych projektów moc zainstalowana wzrośnie do 10,9 GW. Cała energetyka wiatrowa dostarcza aktualnie 7 % energii w UE, z czego 1/7 pochodzi z morskiej energii wiatrowej (OWE).

4.2. Aktualne trendy rozwojowe i innowacyjne w tym sektorze dotyczą: turbin, fundamentów oraz instalacji na większych głębokościach i w większych odległościach od brzegu.

4.3. Projektowanie finansowe staje się coraz ważniejszym narzędziem w rozwoju morskiej energii wiatrowej. W 2014 roku przemysł ten zaciągnął kredyty *non-recourse* na sumę 3,14 mld EUR⁽³⁾, co stanowi najwyższy poziom osiągnięty w historii branży. Partnerstwa finansowe stanowią klucz do sukcesu.

4.4. Perspektywy na najbliższe lata to dalszy wzrost zainstalowanej mocy. Co do dalszej przyszłości, Europejskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej (EWEA) ocenia, że są już zezwolenia na budowę nowych farm o łącznej mocy 26,4 GW, a plany długoterminowe mówią o wzroście o 98 GW.

4.5. Według danych EWEA, pod koniec 2011 r. w sektorze energetyki wiatrowej w Europie zatrudnionych było 192 tys. osób, w tym w sektorze morskiej energii wiatrowej około 30–40 tysięcy.

4.6. Energetyka oceaniczna w UE to ok. 1,5 GW mocy zainstalowanej (6 razy mniej niż w przypadku morskiej energii wiatrowej, ale do 2020 r. prognozowane jest 3,6 GW). Składają się na to instalacje wykorzystujące: energię fal, pływów i prądów morskich oraz gradient zasolenia i konwersję energii cieplnej oceanu na energię elektryczną.

5. Relacje gospodarcze między europejskim przemysłem morskim i przemysłem offshore

5.1. W 2014 r. globalna wartość zamówień na statki to 370 mld USD, w tym 170 mld USD to zamówienia na jednostki offshore. Ocenia się, że zapotrzebowanie światowe na różne statki offshore w latach 2014–2025 wyniesie od 1 230 do 1 970 jednostek. Popyt na przemysłowe statki podwodne wzrośnie o 180 %, zaś na statki instalujące lub obsługujące elektrownie wiatrowe oraz na pływające jednostki offshore od 50 do 60 %.

5.2. Dla wszystkich rodzajów statków do 2025 r. prognozowany jest wzrost zamówień o 3,7 %, co na tle wielokrotnie większych prognoz dotyczących statków offshore pokazuje, jak potężną siłą napędową dla produkcji stoczniowej jest i będzie przemysł offshore. W Europie w 2014 r. udział statków offshore w stosunku do całej produkcji budowlanej stoczni wyniósł 30 %.

5.3. Podobnie mocne powiązania z przemysłem offshore ma europejski przemysł wyposażenia morskiego, który jest światowym liderem w produkcji dla sektora offshore modułów wiertniczych, silników, wciągarek, dźwigów i elektroniki.

5.4. Zieloną siłą napędową dla przemysłu morskiego jest energetyka morska. Jej globalny potencjał szacuje się na ponad 19 mld EUR w latach 2012–2022 (około 2 mld EUR rocznie). Te szacunki bazują na liczbie statków i urządzeń potrzebnych do zbudowania i eksploatacji planowanych parków wiatrowych.

5.5. Nowy rodzaj popytu na produkty i usługi europejskiego przemysłu morskiego pojawia również się w związku z przenoszeniem operacji na większe głębokości głównie w sektorze OO&G jak również w energetyce morskiej.

⁽²⁾ Liam Smyth – Aberdeen & Grampian Chamber of Commerce.

⁽³⁾ *The European offshore wind industry – key trends and statistics, 2014 r.*

5.6. Topnienie w obszarach arktycznych tworzy perspektywy wydobycia tam surowców oraz żeglugi (choć to nie jest całkowicie „zielona” siła napędowa). Z tym trendem wiąże się, między innymi, spodziewany popyt na budowę lodołamaczy oraz statków transportowych i serwisujących ze wzmocnieniem przeciwlodowym.

5.7. Startujący dopiero sektor energetyki oceanicznej będzie również coraz większą zieloną siłą napędową dla europejskiego przemysłu morskiego, głównie sektorów zrzeszonych w SEA Europe.

5.8. Asortyment produktów sektora stoczniowego dla przemysłu OO&G powiązany jest z cyklem życiowym tego przemysłu w sposób następujący:

- poszukiwanie i rozpoznanie złoża tworzy popyt na statki pomocnicze,
- z wierceniami związane są statki i jednostki wiertnicze offshore,
- zagospodarowanie złoża tworzy zapotrzebowanie na specjalistyczne statki konstrukcyjne,
- podczas eksploatacji pola niezbędne są pływające statki lub jednostki wydobywcze i magazynujące,
- przy likwidacji pola stosuje się statki instalujące tam turbiny wiatrowe lub inne urządzenia offshore.

5.9. Aby zapewnić przyszłe dostawy ropy i gazu, potrzebny będzie istotny wzrost liczby wierceń offshore. Z tym faktem związany jest istotny popyt na zaawansowane technicznie moduły platform oraz na remonty i przebudowy różnego rodzaju instalacji i wież wiertniczych offshore, które to usługi są ważnym źródłem zysku dla sektorów konstrukcyjnego i remontowego stoczni UE.

5.10. Interesujące perspektywy wiążą się z nową specjalnością produkcji stoczniowej – statkami nie tylko do przewozu gazu płynnego (FLNG), ale także do wykonywania różnych usług dla przemysłu OO&G, łącznie z zastępowaniem lądowych terminali LNG mobilnymi. Chodzi tu o wersje FPSO LNG (statki pomocnicze w produkcji, magazynowaniu i transporcie gazu płynnego) i FSRU (przewóz, magazynowanie i regazyfikacja).

5.11. Również europejskie porty mogą skorzystać na czynnikach napędowych związanych z przemysłem offshore. Dotyczy to obsługi ładunków drobnicowych, przeładunku podzespołów dla morskiej energii wiatrowej: segmentów wież, generatorów i skrzydeł wirników oraz innych urządzeń zamawianych przez przemysł offshore.

6. Potrzeba innowacji i zrównoważonego rozwoju w kontekście aktualnych wyzwań i potencjalnych obszarów ewolucji europejskich przemysłów offshore

6.1. W ciągu ostatniej dekady europejskie inwestycje w innowacje w dalszym ciągu nie nadążały za większymi konkurentami (USA). Ma to wpływ na wszystkie sektory przemysłowe, w tym na przemysł OO&G.

6.2. Jednym z głównych wyzwań w branży ropy i gazu jest zapewnienie bezpiecznej eksploatacji jej aktywów w sytuacji ich starzenia się. Średnio 30 % platform w świecie pracuje już ponad 20 lat i wiele z nich przekroczyło już zaprojektowany okres użytkowania.

6.3. Główne obszary wymagające działań w kontekście starzenia w branży OO&G to:

- monitorowanie i zrozumienie kwestii integralności materiałów,

- zrozumienie kwestii korozji pod izolacją,
- problem przeglądów, napraw i konserwacji w kontekście zarządzania starzeniem,
- utylizacja zużytych urządzeń.

6.4. Wzrost sektora zależy od innowacyjnych technologii mających na celu wspieranie wydobycia i umożliwiających „wyciśnięcie” jak najwięcej ze starzejących się instalacji i przedłużenia okresu eksploatacji niektórych pól produkcyjnych.

6.4.1. Nowe technologie odgrywają również kluczową rolę w poszukiwaniach głębinowych i w produkcji, co wiąże się z miliardowymi inwestycjami. Rozwój nowych technologii ma na celu zmniejszenie kosztów i ryzyka operacyjnego oraz eksploatacji studni w warunkach wyższych temperatur i ciśnień.

6.5. EKES uważa, że Komisja powinna rozważyć korektę w funduszach strukturalnych lub planie Junckera w celu wsparcia inwestycji w innowacje w przemyśle offshore, głównie w dziedzinach:

- starzenia się infrastruktury oraz zapewnienia trwania produkcji,
- nowych technologii służących „wyciskaniu” produkcji ze starszych basenów naftowych i gazowych,
- wzrostowi złożoności studni wydobywczych.

Nowe obszary rozwoju

6.6. Rozwój gazu łupkowego przy zapewnieniu wymogów ekologicznych staje się coraz bardziej atrakcyjną propozycją także dla sektora OO&G. Wynika to ze znacznej poprawy technologii szczelinowania hydraulicznego podwodnych skał. Również sekwestracja CO₂ na morzu może być kolejnym zielonym czynnikiem wzrostu także dla przemysłu offshore w wyszczególnionej gospodarce niskoemisyjnej.

6.7. Inne nowe obszary rozwoju to realizacja przemysłowych platform wielofunkcyjnych w następstwie projektów pilotażowych (7. program ramowy) oraz budowa kompletnych urządzeń i instalacji dla odzyskiwania energii fal i pływów oceanów.

6.8. Wyzwaniem dla decydentów politycznych UE jest wykorzystanie potencjału „Horyzont 2020” do maksymalizowania badań naukowych i innowacji⁽⁴⁾ w obrębie europejskiego przemysłu offshore.

7. Kontekst regulacyjny UE dotyczący europejskich przemysłów offshore

7.1. Działalność sektora przemysłowego offshore w Europie ma miejsce w stale poszerzającym się kontekście regulacyjnym. Spośród przepisów wpływających na te przemysły najważniejsze to:

- dyrektywy UE: w sprawie emisji (IED), w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom (IPPC) oraz w sprawie zanieczyszczeń z dużych źródeł spalania (LCP),
- dyrektywa MCP w sprawie emisji ze średnich obiektów energetycznych, mająca wpływ na produkcję ropy i gazu,
- system handlu emisjami (EU ETS),
- dyrektywa w sprawie bezpieczeństwa na morzu.

7.2. Dyrektywa w sprawie bezpieczeństwa w przemyśle OO&G weszła w życie w 2013 r. i ma być włączona do krajowych systemów prawnych do lipca 2015 r., zaś przemysł musi dostosować się do nowych standardów do lipca 2016 r.

⁽⁴⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Innowacje w niebieskiej gospodarce wykorzystujące potencjał mórz i oceanów w zakresie wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy” COM(2014) 254 final (Dz.U. C 12 z 15.1.2015, s. 93).

7.2.1. Aby uzyskać globalny efekt i możliwość monitorowania poważnych awarii w Europie, jak również poza nią, wymagana jest współpraca Komisji, państw członkowskich i wyspecjalizowanych firm w następujących obszarach:

- wydanie przewodnika o wpływie na ryzyko,
- tworzenie „kultury bezpieczeństwa” w tej dziedzinie,
- akredytowanie instytucji szkoleniowych przez firmy wydobywcze do prowadzenia poszerzonych szkoleń,
- stworzenie kodeksu najlepszych praktyk,
- promowanie partnerstwa między inwestorami i krajami członkowskimi,
- współpraca między państwami członkowskimi i inwestorami we wrażliwych obszarach strategicznych oraz w projektach offshore promujących PPP na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz wpływ przemysłu offshore na inne dziedziny gospodarki, jak np. turystyka, rybołówstwo,
- współpraca w dziedzinie ochrony krytycznej infrastruktury offshore przed terroryzmem i piractwem morskim.

7.3. Aktualnie za delikatną kwestię regulacyjną przedstawiciele przemysłu uważają prace nad dokumentem referencyjnym (BREF) w sprawie rozpoznawania i wydobywania węglowodorów w UE z zastosowaniem intensywnego szczelinowania hydraulicznego.

7.4. Także w kontekście oddziaływania regulacyjnego na rozwój wszystkich sektorów przemysłu offshore należy przestrzegać najnowszej (lipiec 2014 r.) dyrektywy ustanawiającej ramy planowania przestrzennego obszarów morskich.

7.5. Pośredni wpływ na przemysł wydobywczy offshore i kwestie geologii złóż powinna mieć treść komunikatu COM (2008) 699 dotyczącego polityki surowcowej, wskazującego kierunki większej współpracy międzynarodowej w zakresie krajowych badań geologicznych w celu powiększenia bazy wiedzy UE.

7.6. Nie mniej ważne kwestie regulacyjne i polityczne wpływające na cały europejski przemysł offshore to:

- wpływ Konwencji o pracy na morzu,
- wpływ konwencji MARPOL (limity SO₂ i NO₂) i konwencji o zarządzaniu wodami balastowymi.

8. Jak przezwyciężyć trudności z zapewnieniem społecznego wymiaru zrównoważonego rozwoju w przemyśle offshore w sprawach pracowniczych?

8.1. Wielka różnorodność europejskiego przemysłu offshore i znaczny wpływ globalizacji na tę dziedzinę gospodarki oraz ciągle nierozwiązane problemy dotyczące równych warunków gry i dumpingu socjalnego w tym przemyśle skutkują skomplikowaną sytuacją w kwestiach pracowniczych. Towarzyszą temu problemy w sferach dialogu społecznego, zbiorowych stosunków pracy i standardów społecznych.

8.1.1. Kwestie te mogłyby być rozwiązane kompleksowo na podstawie wchodzącej obecnie w życie Konwencji o pracy na morzu (MLC) z 2006 roku i wprowadzających ją regulacji UE.

8.1.2. Niestety możliwość szerokiego zastosowania tej konwencji w przemyśle offshore jest ciągle ograniczona. Wynika to zarówno z braku precyzyjnych zapisów w MLC w odniesieniu do pracowników branży offshore, jak również z postawy rządów, operatorów i właścicieli. Taki stan rzeczy dodatkowo pogarszają istniejące w UE problemy z rejestrami statków i przemysłowych urządzeń pływających.

8.2. EKES uważa, że Komisja i europejscy sektorowi partnerzy społeczni reprezentujący przemysł offshore powinni wykorzystać dobry wzorzec, jakim jest dyrektywa z 2008 r. wdrażająca w UE Konwencję o pracy na morzu na podstawie europejskiej umowy sektorowej między ETF i ECSA.

8.2.1. Rozwiązaniem modelowym mógłby być wzorcowy układ zbiorowy Międzynarodowej Federacji Pracowników Transportu (ITF) dla branży offshore. Aktualnie jego wdrażanie jest ograniczane brakiem woli władz krajowych, sytuacją z rejestrami statków, niezadowalającym stanem dialogu społecznego i znacznym udziałem na rynku pracy osób zatrudnionych na tzw. umowach śmieciowych oraz pozornie samozatrudnionych.

9. Europejska strategia dla regionu Morza Północnego

9.1. Przemysł naftowy i gazowy ma 50 lat za sobą i według szacunków kolejne 50 lat przed sobą, choć stoi przed diametralnie zmieniającymi się uwarunkowaniami energetycznymi, takimi jak:

- większy udział energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych,
- większy udział energii wytwarzanej lokalnie oraz opartej na kombinacji źródeł lokalnych,
- wyzwania związane ze zdolnością obecnego systemu przesyłowego do zrównoważenia dostaw i popytu,
- cele UE na rzecz niskiej emisyjności do 2030 r.

Pytanie brzmi: Czy tradycyjny sektor naftowy i gazowy jest gotowy stawić czoła głównym wyzwaniom polegającym na dywersyfikacji w kierunku sektora energii odnawialnych oraz na zarządzaniu tą zmianą?

9.2. Komisja Morza Północnego ma na celu prowadzenie prac wraz z Izbą Lordów, aby zaangażować rząd brytyjski w promowanie zintegrowanego podejścia do planowania przestrzennego obszarów morskich w basenie Morza Północnego oraz w opracowanie dokumentu oraz strategii na rzecz komunikacji z myślą o tym, aby wskazać opinii publicznej korzyści wynikające z sieci energetycznej na Morzu Północnym.

9.3. EKES wzywa Komisję Europejską do stymulowania debaty na temat możliwości związanych ze specjalną strategią dla Morza Północnego, która powinna obejmować takie wyzwania dotyczące zrównoważonych i konkurencyjnych sektorów offshore w Europie jak:

- produkt i projekt,
- kwestie społeczne,
- produkcja,
- prawodawstwo,
- finansowanie.

Bruksela, dnia 16 września 2015 r.

Henri MALOSSE
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

ZAŁĄCZNIK

Wyniki analizy SWOT charakteryzującej europejski przemysł ropy i gazu offshore

S – Mocne strony	W – Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> — Doświadczenie nabyte w trudnych warunkach operowania oraz na głębokich wodach — Wiedza uznawana w świecie — Wysoko wykwalifikowani i doświadczeni pracownicy — Klastrowy charakter branży 	<ul style="list-style-type: none"> — Wysokie koszty produkcji — Efektywność produkcji poniżej oczekiwań — Niepewność fiskalna — Starzenie się infrastruktury — Słaba kooperacja
O – Szanse	T – Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> — Odkrycia nowych obszarów wydobycia o niższych kosztach eksploatacji i rozwoju — Eksport produktów, urządzeń i wiedzy na nowe rynki — Kooperacja w obszarach: „wspólnych koncepcji/standaryzacji”, wykorzystania infrastruktury i wymiany wiedzy — „Dogadanie” się co do korekty poziomu wynagrodzeń w myśl zasady: „zejdźmy na ziemię” — Wykorzystanie programu reindustrializacji UE 	<ul style="list-style-type: none"> — Spadek globalnych cen ropy — Redukcja etatów w sektorze w reakcji na duży spadek cen ropy na przełomie 2014/2015 — Duża skala odejść na emerytury wykwalifikowanych pracowników w ciągu najbliższych 10 lat — „Zjazd w dół” cen z powodu wzrostu wydobycia z piasków bitumicznych i łupków w USA — Spowolnienie wzrostu gospodarczego w Azji — Podejście OPEC do limitów produkcji